

GELİŞİMSEL DİL BOZUKLUĞU (GDB)

Gelişimsel Dil Bozukluğu Nedir?

Gelişimsel Dil Bozukluğu (GDB), literatürde Özgül Dil Bozukluğu olarak da tanımlanan, diğer biyomedikal koşullarla açıklanamayan ve ‘dili öğrenme ya da kullanma’ alanlarında ortaya çıkan problemlerle karakterize bir bozukluktur. Dil, insan iletişiminin temelini oluşturur. İletişim kurmak için söyleneni anlama ya da söylemek istediklerimizi bir forma sokabilmeye ihtiyaç duyarız. GDB ise bu iki temel alanda çocukların karşılaştıkları güçlüklerle şekillenen ve daha öncesinde yaşanan bir ‘Gecikmiş Konuşma’ durumundan sonra beklenen sıçramayı yaşayıp akranlarına yetişemeyen çocuklarda gözlemlenen bir bozukluktur. Bu bozukluğun fark edilmesi sanıldığından daha zor bir süreç olabilir.

1

GDB, BU BOZUKLUĞA SAHİP
ÇOCUKLARDA FARKLI
GÖRÜNÜMLERE SAHİP
OLABILIR

2

GDB'LI BİR ÇOCUĞUN DİL
PROFİLİ KENDİNDEN YAŞÇA
KÜÇÜK BİR ÇOCUĞUNKİNE
BENZEBİLMEKTEDİR

3

GDB, ÖMÜR BOYUNCA
DEĞİŞİK GÖRÜNÜMLERE
BÜRÜNEBİLİR

GDB'YE DAİR BİLİNMESİ GEREKENLER!

- GDB, çocukların dili anlama ve ifade etme süreçlerinde zorluk yaşamalarına neden olan bilişsel süreçlerdeki farklılıklardır.
- GDB sosyo-emosyonel ve davranışsal gelişim için risk faktörüdür.
- GDB, Disleksi ve diğer öğrenme güçlükleri için risk faktörüdür.
- GDB, otizmden 5 kat daha yaygındır.
- GDB ve etkileri bir ömür boyu sürebilir, ancak gerekli yardımlarla bu etkiler en minimum düzeye indirilebilir.

GDB SEMPTOMLARI

- GDK öyküsü
- Sözcük dağarcığındaki kısıtlıklar
- Cümle kuramama

Gelişimsel Dil Bozukluğu'nun nedeni nedir?

GDB'nin nedeni bilinmemektedir ancak çalışmalar güçlü bir genetik öykü ile ilişkisini göstermektedir. GDB'li çocukların dil ve konuşmada güçlük ve gecikmeler yaşayan ebeveyn ve kardeşlerinin olma olasılığı çok yüksektir. Bilinen bir diğer durum da bu çocukların sıklıkla 'gecikmiş konuşma' öyküsüne sahip olduklarıdır. Diğer taraftan, birden fazla dil öğrenmek (bilingual ortam) GDB'ye neden olmaz! Bununla birlikte, bozukluk hem çok dilli çocukları hem de sadece tek bir dil konuşan çocukları etkileyebilir.

GDB: Şüpheden tanıya

Tanı süreci ailenin, çocuğunun dil gelişimine dair kaygıları sonucunda bir DKT'ye danışmasıyla başlar. Bir çocuk 24 aylıkken 50-70 arası sözcüğe ve bu sözcükleri ikili kombinasyon halinde üretme becerisine sahip değilse DKT gecikmiş konuşma'dan şüphelenir. Böyle bir durumda aileden alınan gelişim öyküsü çok önemlidir; örneğin, DKT aileden çocuğun beklenen sesleme ve jest kullanım evrelerinden geçip geçmediğine dair bilgiler toplar çünkü gecikmiş konuşması olan çocukların otizmlili çocuklardan dil gelişimi açısından farklılaştığı noktalardan ikisi sesleme ve jest gelişiminin tipik gelişim örüntüsünde olmasıdır.

Gecikmiş konuşma bir bozukluk değil, olası bir GDB'nun semptomu sayılabilen bir süreçtir. Bu süreç iki şekilde sonlanabilir; ilki çocuğun 36 aya gelmesiyle 'sıçrama' yaşayıp akranlarını yakalamasıdır. İkinci sonuç ise 36 aydan sonra bu sıçramayı yakalayamayıp, sözcük dağarcığındaki sınırlılıklar, sözcük eklerini söyleyememe, cümle kuramama, dilbilgisi hataları yapma ve kendini ifade edememe süreçlerinin şiddetini artırarak devam etmesidir. Böyle bir durumda DKT, olası bir GDB için tanılama sürecine girecektir. Tanılama, ancak multi-disipliner ve kapsamlı bir değerlendirme sonucu mümkündür.

Kapsamlı ve multi-disipliner değerlendirme, DKT'nin çocuğu GDB açısından değerlendirirken bazı dışlama kriterlerinden faydalanması ile başlar çünkü GDB herhangi ek bir sendrom, zihin engeli, nörogelişimsel bozukluk ya da işitme kaybının olmadığı durumlarda yaşanan bir dil bozukluğudur. Bu süreçte; eşlik eden nörogelişimsel bir problemin (otizm gibi) olmadığına tespiti için çocuk nörolojisi ve psikiyatrisinden alınan raporlar, çocuğun sözel olmayan zeka testlerinde en az +85 puan alması, işitmenin normal sınırlarda olduğunun ve tekrarlayan orta kulak iltihabı (otitis media) öyküsünün olmadığına tespiti için Odyoloji raporu gibi dışlama kriterleri uygulanır. Tüm bu süreç sonucunda DKT GDB tanısını koyar ve kapsamlı bir müdahale süreci planlar.

Gelişimsel Dil Bozukluğu Nasıl Tanılanır?

Bir ebeveyn veya öğretmen, çocuğun dil ve konuşma gelişiminde bir yetersizlik olduğundan şüphelenirse, bir DKT'ye danışmalıdır. DKT çocuğun dil becerilerini ayrıntılı olarak değerlendirebilecek tek meslek mensubudur. Değerlendirme türü çocuğun yaşına ve değerlendirmeye yol açan kaygılara bağlıdır. Genel olarak, bir değerlendirme şunları içerir: 1) Çocuğun doğrudan ve doğal bağlamda gözlenmesi (dil ve konuşma gelişimi ve genel gelişim alanlarına yönelik), 2) Ebeveynler ve/veya öğretmenler ile yapılan görüşmeler, 3) Standardize testlerle mevcut dil becerilerinin ölçülmesi, 3) Gerekli durumlarda ölçüt referanslı ölçekler ile

spesifik yapı ve/veya alanların değerlendirilmesi, 4) Çocuğun öğrenme becerisinin değerlendirilmesi.

Bu süreç, DKT'nin çocuğun dil becerilerini aynı yaştaki akranlarıyla karşılaştırmasına, sahip olduğu zorlukları belirlemesine ve potansiyel terapi hedefleri planlamasına izin verir.

Gelişimsel Dil Bozukluğu Terapisi Nasıl Gerçekleşir?

GDB için terapi hizmetleri uzman bir DKT tarafından sağlanır. GDB'li çocukların erken tanı ve müdahalesi en ideal olandır, ancak çocuklar hangi yaşta başlarsa başlasın müdahaleye yanıt verebilirler. Müdahale çocuğun yaşı ve ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir.

Erken müdahale çocukların; sözcük dağarcığını güçlendirip bu sözcükleri doğru bağlamlarda kullanabilmesi, edinemediği dilbilgisi kurallarını edinmesi, ve sosyal iletişimsel becerileri kazanabilmesi süreçlerine yönelik olarak şekillenmektedir. Bunun yanında okul çağı çocuklarına yönelik yapılan müdahale ise çocukların; akademik yönergelerin takibi, öğretmeninin kullandığı sözcüklerin anlamlarını kavrayabilme, bilgiyi organize edebilme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirebilmesi süreçlerini hedefleyen klinik eylemlerden oluşmaktadır.

Müdahale ekibinde kimler yer alır?

GDB'li çocuklarda, dil ve konuşma becerilerinin yanı sıra, motor ve bilişsel gelişim de desteklenmesi gereken alanlardandır. Bu yüzden GDB'nin tanısında olduğu gibi müdahalesinde de bir DKT önderliğinde multi-disipliner çalışmanın önemi yadsınamaz ama bu multi-disipliner ekibin en önemli üyesi çocuğun ailesi olacaktır. Aileler hem erken tanılama sürecinde hem de uygulanan müdahalenin çocuğun günlük yaşantısına genellenmesinde kilit noktada olacaklardır.

PEKİ, AILELER ÇOCUKLARINDAKİ OLASI GDB'NİN FARKINA VARMAK İÇİN NELER YAPMALI,

ÇOCUĞUNUZ 3 - 5 YAŞ ARALIĞINDAYKEN;

- * Gecikmiş Konuşma semptomu ya da öyküsü varsa,
- * Söylenenleri anlamakta zorlanıyorsa,
- * Kısa ya da dilbilgisel olarak hatalı cümleler kuruyorsa,
- * Yönerge takibinde problemleri varsa,
- * Düşüncelerini ifade etmek için gerekli sözcükleri çağırma problemleri varsa,

HİÇ VAKİT KAYBETMEDEN BİR DKT'YE DANIŞIN!

AYRINTILI BİLGİ İÇİN;

Bir Dil ve Konuşma Terapistine Başvurunuz!

Size en yakın Dil ve Konuşma Terapistine, Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği'nden ulaşabilirsiniz!

